

Půda a zemědělství

Bohatství naší země spočívá také v úrodnosti půdy. Úrodná půda se tvoří staletí. Vzniká postupným zvětráváním a rozpadem hornin působením vody, vzduchu, změnami teploty ovzduší, narušováním kořeny rostlin. Snadno se dá zničit, obnovit ji můžeme pouze obtížně. Zrakem a hmatem lze v půdě zjistit zrnka písku, šterku i drobné kamínky. Zbytky rostlin a živočichů vytvářejí nejúrodnější část půdy – humus. Na území České republiky nalezneme různé druhy půd. Liší se složením, barvou a hlavně úrodností. Nejúrodnější, s bohatstvím živin, jsou černoze v nížinách podél řek. Nejvíce rozšířené jsou hnědozemě, které tvoří většinu zemědělské půdy. Ve vrchovinách a na horách nacházíme podzol – půdu šedé barvy, nejméně úrodnou. Tvoří často jen tenkou vrstvu na původních horninách.

Aby zemědělci mohli vyrábět potraviny a pěstovat užitkové rostliny, potřebují ornou půdu (pole, vinice, chmelnice) a pastviny s loukami pro zvířata. Pro zemědělskou výrobu jsou důležité přírodní podmínky (průměrná teplota, srážky, kvalita půdy) i nadmořská výška. Zemědělská výroba se dělí na rostlinnou a živočišnou. Rostlinná výroba je základem zemědělství.

V nížinách, kde je zároveň teplejší podnebí a nejúrodnější půdy, se nejlépe daří pěstování obilí – pšenice, žito, ječmene, oves, kukuřice. Nejvhodnějšími oblastmi jsou Polabí, Haná a úvaly jižní Moravy. Z obilných zrn se získává ve mlýnech mouka na chléb, rohlíky či koláče. Z ječmene se dále vyrábí slad k výrobě piva. Kukuřice je výborným krmivem pro hospodářská zvířata. Ve středních Čechách a na jihovýchodní Moravě jsou vhodné podmínky k pěstování řepy. Na Žatecku se na rozsáhlých chmelnicích pěstuje chmel, potřebná surovina k výrobě piva. Na jižní Moravě a na Mělnicku se daří vinné révě, surovině pro výrobu vína. Zdravý jídelníček moderního člověka se neobejde bez ovoce a zeleniny. Ty jsou ve velkém pěstovány například na Znojemsku, Litoměřicku a Mělnicku.

V podhorských oblastech se nacházejí méně úrodné půdy. Daří se zde ovsu, lnu, řepce olejce. Na Českomoravské vrchovině jsou pěstovány brambory, které jsou důležitou potravinou.

Pro živočišnou výrobu jsou důležité louky a pastviny. Nejvíce jich najdeme v pahorkatinách a ve vrchovinách na nejméně úrodné půdě. Na nich se chová skot – krávy, jalovice, býci – či ovce. V nížinách jsou hlavní chovatelské oblasti prasat. Částečně je najdeme také na Českomoravské vrchovině, kde vepři zkrmuji brambory. Na mnohých místech je rozšířen chov drůbeže. Hlavně v jižních Čechách objevíme množství rybníků, které slouží k chovu kaprů.

- 1) Pozorně si přečtěte článek o půdě a zemědělství v České republice. Barevnými pastelkami si podtrhněte důležité údaje.
- 2) Z článku si vypište jednotlivé druhy půdy a podle mapy České republiky přiřipšte konkrétní místa, kde se nacházejí.

- 3) Podle článku si k pojmům vypište pěstované hospodářské rostliny.

zemědělství nížin

zemědělství vysočin

- 4) Vypište si hospodářská zvířata, která chováme v nížinách a na vysočinách.

nížiny

vysočiny

- 5) Jaké půdy převažují ve vašem kraji? Jakou výrobou se zde převážně zemědělci zabývají?

- 6) Vyberte si několik hospodářských rostlin a запиšte si, k čemu je potřebujeme. Nezapomeňte, že některé slouží také jako krmivo pro hospodářská zvířata. Co bude konečným výrobkem pro člověka? Pokuste se zachytit celý řetězec.

- 7) Vystříhněte si symboly a nalepte je na správná místa ve slepé mapě. Využívejte příruční mapu České republiky a úvodní článek.

koně				ovce					
skot									
prasata						ryby			
drůbež						len			
zelenina					ovoce				
vinná réva					chmel				
brambory					řepa				
obilniny						řepka olejka			

